

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Digitalisaation esteiden purkaminen, väliraportti 01/2025

10.1.2025

Väliraportin sisältö

- Hankkeen tavoitteet, tausta ja eteneminen
- Toimenpide-ehdotukset
- Alatyöryhmien tarkastelemat esimerkkitapaukset ja ehdotukset jatkotoimiksi työpaketeittain

Hankkeen tausta ja tavoitteet

TAUSTA

- **Hallitusohjelma:** Toteutetaan tarvittavat lainsäädäntömuutokset, joilla uusia teknologioita ja digitalisaatiota voidaan hyödyntää täysimääräisesti julkishallinnon toiminnassa + edistetään tiedon liikkumista julkishallinnon eri tietojärjestelmien välillä.
- VM käynnisti julkisen hallinnon digitalisaatioon kytkeytyvä poikkihallinnollisen **hankkeen digiesteiden purkamiseksi**. Toimikausi on **15.8.2024-31.3.2027**

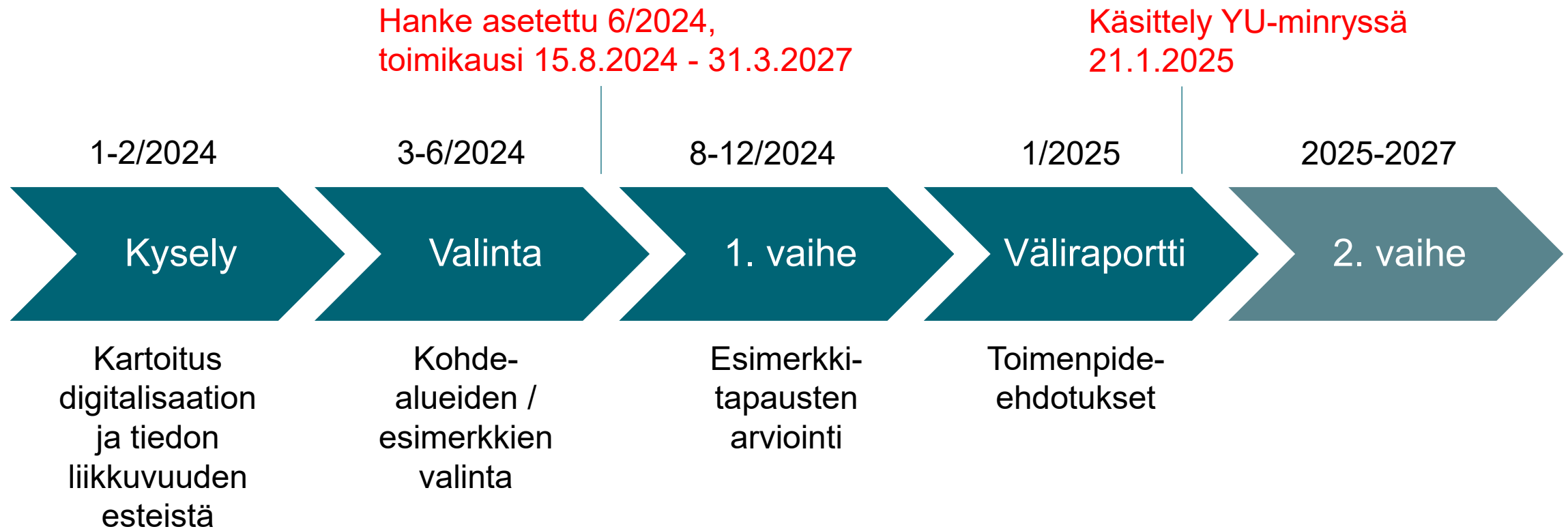
TAVOITTEET

- Lisätään julkisen hallinnon toimijoiden mahdollisuuksia edistää tuottavuutta ja palveluiden käytettävyyttä sekä kehittää tässä tarkoituksessa toimintaansa digitalisaation ja tiedon liikkuvuuden edistämiseksi.
- Edistetään tiedon liikkumista julkishallinnon eri tietojärjestelmien välillä ja sujuvoitetaan kohdennetuin toimenpitein digitalisaatioon ja tiedon liikkuvuuteen liittyvää sääntelyä digitalisaatiokehityksen esteiden purkamiseksi.

Digiesteiden purku -hankkeen organisointi

- Hankkeen tehtävien toteuttamisesta vastaa VM:n johtama koordinaatioryhmä ja osa hankkeen työstä organisoitiin erillisiin alatyöryhmiin.
- Hankkeen **keskiössä on konkreettisten digitalisaation ja tiedon liikkuvuuden esteiden esimerkkitapausten tarkastelu** kolmella kohdealueella: **automaatio, pilvisiirtymä ja viranomaisaloitteinen toiminta**. Tavoitteena on tunnistaa ja ehdottaa mahdolliset ratkaisut esteiden poistamiseksi.

Hankkeen eteneminen

Oikeuskanslerin lausuma ja hankkeen ehdotukset

- Hankkeen ehdotukset linjassa oikeuskanslerin näkemysten kanssa.
  - Häntä kuultiin ennen työn aloittamista.
- Lisäksi ehdotetaan, että jatkovalmistelussa paneudutaan havaintoihin sähköistä asiointia koskevan sääntelyn pirstaleisuudesta sekä tiedonhallintalain ja tietosuojasääntelyn vastuista:
  - Vuoden 2025 aikana kootaan havaittuja ongelmia kokonaisuudeksi ja laaditaan ehdotukset jatkotoimista sekä aikataulusta.
  - Kyse on kompleksisesta kokonaisuudesta ja vaatii resursseja useista ministeriöistä, mutta päävastuu on valtiovarainministeriöllä.

Toimenpide-ehdotukset

The background features several thick, teal-colored lines that curve and intersect across the page, creating a modern, abstract design.

Työpaketti 1: Viranomaisten tiedon vaihto ja erillisyyperiaate 1/2

Viranomaisen
ennakoiva toiminta
erityisesti
hyvinvointi- ja
terveyspalveluissa

Yritysten
kaupallisten
tositteiden
digitalisointi
(verkkolaskut,
tilaussanommat...)

Työllisyys-
palveluiden
kehittäminen

(rajapinta
valtionhallinto –
KELA – kunnat)

Ympäristö-
terveydenhuollon
keskitetyn
toiminnanohjaus-
ja tiedonhallinta-
järjestelmän
(VATI)
kehittäminen ja
kuntien roolin
selkiyttäminen

Opetuksen ja
koulutuksen
tietovarannon
(KOSKI-
tietovaranto)
käytön
tehostaminen
kunnissa ja
oppilaitoksissa

Työpaketti 1: Viranomaisten tiedon vaihto ja erillisyyperiaate 2/2

- Viranomaisten väliseen tietojenvaihtoon liittyy sekä lainsäädännöstä johtuvia esteitä että muita haasteita, jotka vaikeuttavat sujuvaa tietojenvaihtoa viranomaisten välillä.
- Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettu laki (julkisuuslaki) on rakennettu viranomaisten erillisyyden periaatteelle. Viranomaiset ovat kyseistä lakia sovellettaessa toisiinsa nähden itsenäisiä.
- Tiedon liikkumisesta viranomaisten välillä säädetään joko julkisuuslaissa tai erityislaeissa. Laissa julkisen hallinnon tiedonhallinnasta säädetään yleislakitasoisesti tietojen sähköisestä luovutustavasta.
- Tiedonvaihdon kannalta olennaista on myös tietosuojasäätely.
- Periaatteet tiivistetään valtioneuvoston periaatepäätökseksi.

Työpaketti 2: Digivalmis lainsäädäntö 1/2

Taustaselvitys muiden valtioiden (ml. EU:n komission, OECD) esimerkeistä ja kokemuksista

Kehitetään Suomelle soveltuva digivalmiin lainsäädännön ohjeistus (lainvalmisteluohjeet & koulutus).

Ehdotus käyttöönottoprosessiksi (periaatepäätös tmv.)

Työpaketti 2: Digivalmis lainsäädäntö 2/2

- Digivalmis lainsäädäntö (*digital ready policymaking* tai *digital ready legislation*)
  - Digitaalisten toimintatapojen mahdollisuus otetaan huomioon alusta alkaen ja soveltamisvaiheeseen asti uutta lainsäädäntöä valmisteltaessa tai voimassa olevaa lainsäädäntöä uudistettaessa.
  - Arvioidaan mahdollisuudet julkisen hallinnon tehostamiseen ja julkisten palveluiden toimivuuden parantamiseen
  - Ennaltaehkäistään uusien digitalisaation esteiden syntymistä systemaattisella sääntelyn digikypsyyden arvioinnilla.

Työpaketti 3a: Automaation lisääminen neuvonnassa 1/2

Digipalvelulaki (DPL) 6a §

Muutetaan digitaalisten palveluiden
tarjoamisesta annettua lakia (306/2019)
+ tarvittaessa muuta sääntelyä

Työpaketti 3a: Automaation lisääminen neuvonnassa 2/2

- Lainsäädännössä ei tulisi asettaa tarpeettomia esteitä eri teknologioiden hyödyntämiselle viranomaisen toiminnassa.
- Mahdollistetaan tekoälyteknologioiden hyödyntäminen viranomaisen palveluautomaatiolla antamassa neuvonnassa poistamalla nykyiset lainsäädännön esteet.
- Uusien teknologioiden täysimääräisellä hyödyntämisellä voitaisiin täydentää viranomaisten neuvontapalveluita. Samalla tehostetaan viranomaisten toimintaa ja pyritään säilyttämään nykyinen palvelutaso henkilöresurssien vähentämisestä huolimatta.

Työpaketti 3b: Automaation lisääminen päätöksenteossa 1/2

Arvioidaan mahdollisuutta muuttaa varhaiskasvatuksen maksujen määräämistä koskevaa sääntelyä.
(OKM)

Valmistellaan lakiehdotus, jolla mahdollistetaan pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän tietojen luovuttaminen KELA:lle.
(VM)

Jatkoselvitys mahdollisuuksista edistää viljelytukien käsittelyn automatisointia, huomioiden EU-sääntelyn asettamat reunaehdot
(MMM, Ruokavirasto)

Työpaketti 3b: Automaation lisääminen päätöksenteossa 2/2

- Ehdotettujen toimenpiteiden tarkoituksena olisi lisätä automaation mahdollisuuksia valituilla toimialoilla.
- Automaatiolla voidaan puolestaan edistää hyvän hallinnon periaatteiden toteutumista sekä hallinnon tuloksellisuutta.
- Toimenpiteistä saatavat opit olisivat myös yleistettävissä muille hallinnonaloille ja ne voisivat edistää automaatiota laajemmin.

Työpaketti 4a: Pilvisiirtymän tukeminen – tietosuoja 1/2

Keskittetyt neuvottelut
pilviperiaatteista
pilvitoimittajien kanssa

Valtorin ja Hanselin
tukeminen
pilvihankinnoissa

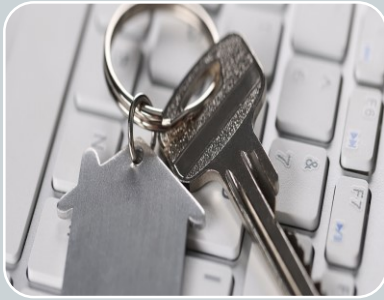
Tori-lain
rekisterinpitovastuiden
selkeyttäminen ja
rekisterinpitäjien oman
osaamisen
vahvistaminen

Työpaketti 4a: Pilvisiirtymän tukeminen – tietosuoja 2/2

- Ei yleisesti ottaen ole tunnistettu tietosuojasääntelystä (yleinen tietosuoja-asetus (EU) 2016/679 sekä rikosasioiden tietosuojadirektiivi (EU) 2016/680) johtuvia esteitä henkilötietojen käsittelylle pilvipalveluissa.
- Pääasialliset haasteet liittyvät rekisterinpitäjien rajallisiin mahdollisuuksiin vaikuttaa suurimpien pilvipalveluntarjoajien sopimuksiin ja henkilötietojen käsittelyyn liittyviin käytäntöihin.
- Jatketaan valtiovarainministeriön johdolla keskitettyjä neuvotteluja pilviperiaatteista suurimpien pilvipalveluntarjoajien kanssa pilvipalvelujen laajemmaksi hyödyntämiseksi henkilötietojen käsittelyssä, myös rikosasioiden tietosuojasääntely huomioiden

Työpaketti 4b: Pilvisiirtymän tukeminen – luokiteltu tieto (TL III ja TL IV) 1/2

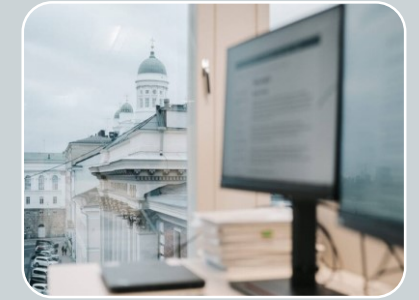
Muutetaan turvallisuusluokittelu-asetuksen (1101/2019) 9 §:n 1 momentin, että se mahdollistaa nykyistä selvemmin turvallisuusluokan IV tietojen käsittelyn pilvipalveluissa

Päivitetään turvallisuusluokitellun tiedon käsittelyä koskevia kriteeristöjä

Edistetään kansallisten tai EU-alueen pilvipalvelujen käyttöä

Valtioneuvosto tuottaa yhteiset TLIV-luokitusta täyttävät palvelut

Työpaketti 4b: Pilvisiirtymän tukeminen – luokiteltu tieto (TL III ja TL IV) 2/2

- Keskeisin esiin noussut haaste liittyy turvallisuusluokitteluasetuksen 9 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisen hallinnollisen alueen vaatimusten täyttämisen pilvipalveluissa. Osa organisaatioista on tulkinnut asetusta siten, etteivät ne pysty toteuttamaan hallinnollisen alueen vaatimuksia pilvipalveluissa.
- Lisäksi on tunnistettu muun muassa turvallisuusluokitellun tiedon käsittelyä ohjaavien ei-velvoittavien kriteeristöjen ja suositusten vaikeatulkintaisuutta ja soveltumattomuutta pilvipalveluihin.
- Muutetaan turvallisuusluokitteluasetusta ja erilaisia kriteeristöjä ja suosituksia siten, että ne vielä nykyistä selkeämmin mahdollistaisivat turvallisuusluokan IV tietojen käsittelyn pilvipalveluissa.

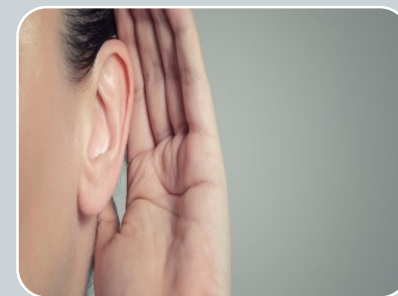
Työpaketti 5: Viranomaisaloitteinen toiminta – ennakointi

Selvitetään kuntien hyte-tehtävään liittyvät tiedonsaannin tarpeet ja lainsäädännön esteet toimialakohtaisesti

Selvitetään konkreettiset tilanteet, joissa henkilötietojen automaattinen käsittely profiloimalla olisi tarpeen varhaisen tuen tai ennaltaehkäisevän palvelun tarjoamiseksi

Esillä myös kuntien toivoma tuki tietosuojalainsäädännön soveltamiselle

- Edellyttää syvällisempää ymmärrystä ja jatkokeskustelua

Työpaketti 5: Viranomaisaloitteinen toiminta – ennakointi 1/3

- Alatyöryhmän tarkastelemat esimerkkitaipaukset:
  - 1) Varhaiskasvatus- tai esiopetuspaikan ennakkollinen tarjoaminen näyttäisi olevan mahdollista nykyainsäädännön mukaan.
  - 2) Ennakointi hyvinvointi- ja terveyspalvelujen tarjoamisessa vaatii lisäselvittelyä ja säädöstoimenpiteitä
    - Kysymys toisaalta Helsingin kaupungin hoitovajeiden selvittämiseen liittyvästä terveyshyötykliinikka-hankkeesta, joka törmäsi TSV:n lausuntoon; Siltä osin kuin automaatio ei löytänyt hoitovajeita syntyi asiakkaiden kannalta kielteisiä päätöksiä, kun hoitotarpeen tarkempaa arviointia ei heidän osalta tehty.
      - STM:n asettamassa lainsäädäntöhankkeessa asiaa tarkoitus edistää

Työpaketti 5: Viranomaisaloitteinen toiminta – ennakointi 2/3

- Toisaalta kysymys laajemmin kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyöstä ja kuntien hyte-tehtävien hoitamisesta.
  - Kunnissa hyte-tehtävät kuntien eri toimialoilla sekä hyvinvointialueiden rajapinnassa tapahtuvaa
  - Kipukohtana tiedon liikkuminen eri kuntasektorien välillä sekä suhteessa hyvinvointialueisiin
- Tarvitaan tarkempia selvityksiä tarvittavista tietovirroista ja käyttötarkoituksista sen arvioimiseksi, tarvitsisiko lainsäädäntöä täydentää (esim. tiedonluovutuksen sääntely). Lisäksi pitäisi selvittää (terveyshyötyklinikka-toimintamallia laajemmin) profilointiin liittyviä tarpeita ja haasteita.

Työpaketti 5: Viranomaisaloitteinen toiminta – ennakointi 3/3

- 3) Esillä myös kuntien ja hyvinvointialueiden toivoma tuki (ohjausta ja neuvontaa) tietosuojalainsäädännön soveltamiselle digitalisaation ja innovaatiotoiminnan edistämiseksi julkisen sektorin palveluissa
- Tietosuojaviranomaiset voivat antaa ohjeistusta yleisen tietosuoja-asetuksen (GDPR) tulkinnasta sekä tarjoavat myös ennakkokuulemista korkean riskin tilanteissa. Ennakkokuulemisen laajentaminen ei ole realistista nykyisessä valtiontalouden tilanteessa.
  - On epäselvää, miten kunnat/hyvinvointialueet ovat hyödyntäneet GDPR:n olemassa olevia mekanismeja (ennakkokuuleminen/käytännösäännöt).
  - On tarve syvällisemmälle keskustelulle kuntien ja hyvinvointialueiden kanssa tukitarpeista, ottaen huomioon mm. yleisen tietosuoja-asetuksen asettamat reunaehdot ja mahdollisten toimenpiteiden vaikuttavuus ja kustannusvaikutus.

Yhteenveto ehdotuksien toteuttamisesta

Heti käynnistettävissä

1. Neuvonta-automaatio (HE)
2. Tilitieto (HE)
3. Yrityksen digitositteet (HE)
4. Turvallisuusluokitteluasetus (HE)
5. Muu pilvipalveluiden edistäminen
6. Periaatepäätös digivalmiista sääntelystä/tiedon liikkuvuudesta
7. VATI ympäristötieto (HE?)
8. KOSKI opintotiedot (HE?)

Vaativat valmistelua

1. Hyte-tehtävät
2. Työllisyyspalvelut
3. Varhaiskasvatusmaksut
4. Viljelytuet
5. Tiettyjen digilakien uudistaminen
6. Julkishallinnon tukeminen tietosuojakysymyksissä

Jatkoaskeleet

- Kukin hallituksen esitys laaditaan vastuuministeriössä, joka asettaa hankkeen.
  - Hanke ei voi vastata hallitusten esitysten laatimisesta.
- Sääntelyhankkeiden eteneminen edellyttää riittävää resursointia, joka on varattuna vain käynnistettävistä ehdotuksissa 1 ja 4.
  - Ministeriöistä pitää saada käytettäväksi kokenutta sääntelyosaamista.
  - Resurssien varmistaminen edellyttää jatkoneuvotteluja.
- HE-hankkeiden seuranta koordinaatioryhmässä
- Hankkeen organisointi muutetaan vastaamaan uusia tehtäviä.
  - Alatyöryhmät osin lopettavat työnsä, uusi perustetaan.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos!